

Kulpiński, Kamil

Zebranie Sekcji Historii Botaniki Polskiego Towarzystwa Botanicznego (Kraków, 11 IV 2005)

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 50/3-4, 328-330

2005

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

i doprowadził do upadku czasopism, które w ówczesnych warunkach nie miały możliwości utrzymywania się jedynie ze składek członkowskich i opłat prenumeratorów. J. Pawłowski dodał, że warunki ekonomiczne zaważyły na rozwoju nauki, czego przykładem może być rozwój towarzystw naukowych na terenie zaboru austriackiego, gdzie po upadku powstania styczniowego idące na ustępstwa władze zaczęły dotować badania naukowe i czasopisma. Inaczej wyglądała sytuacja w Poznaniu i na Pomorzu, gdzie wcześniej rozwinęły się tradycje zrzeszania.

Na zakończenie dyskusji Wanda Parnowska nawiązując do referatu na temat kumysu i kefiru zauważyła, że w drugiej połowie XIX w. powstało w Polsce pierwsze nizinne sanatorium leczenia chorób płuc w Otwocku, w którym stosowano kuracje kumysowe. Nasuwa się refleksja, iż w tym okresie medycyna była bliższa naturze niż obecnie. Konkludując W. Parnowska podkreśliła potrzebę czerpania wiedzy historycznej z różnych źródeł oraz integracji różnych dziedzin nauki.

Anna Trojanowska

Beata Wysakowska

Sekcja Historii Chemii i Farmacji
Instytut Historii Nauki PAN
Warszawa

ZEBRANIE SEKCJI HISTORII BOTANIKI
POLSKIEGO TOWARZYSTWA BOTANICZNEGO
(KRAKÓW, 11 IV 2005)

W dniu 11 IV 2005 odbyło się zebranie Sekcji Historii Botaniki Polskiego Towarzystwa Botanicznego. Tradycyjnie już spotkanie odbyło się w podziemiach Collegium Śniadeckiego Instytutu Botaniki UJ. Po ogłoszeniu kilku zbliżających się wydarzeń przedstawiono trzy referaty. Wszystkie one wpisywały się w tematykę badań nad poznaniem roślinności i życiorysami uczonych działających na kresach wschodnich w wiekach XVIII i XIX.

Szeroko na temat badań w Polsce czasu rozbiorów i w okresie porozbiorowym na kresach traktował pierwszy referat, przedstawiony przez Wandę Grębecką, zatytułowany: *Główne założenia grantu *Dzieje poznania granicy florystycznej pomiędzy Europą wschodnią i Zachodnią przez polskich botaników XVIII / XIX w.** Tematyka referowanego grantu dotyczyła obszaru wschodnich pograniczy dawnej Polski, jako terenów słabo wtedy poznanych. Tym cenniejsze są zatem wszelkie informacje na temat prowadzonych wówczas badań, zwłaszcza jeśli wziąć pod uwagę znaczenie wyników badań historycznych dla poznania dynamiki i historii roślinności jakiegoś obszaru. Zostało to zresztą podkreślone podczas dyskusji po referacie, z zaznaczeniem jednak, że wnioskowanie na podstawie danych historycznych nie jest łatwe. Pogranicza stanowią

w wielu naukach bardzo ciekawy obszar badawczy. Szczególnie wyraźnie widoczne są na nich zależności między różnymi czynnikami, w tym badanymi przez tak różne nauki jak botanika i etnografia. Nie należy przy tym jednak zapominać o trudnościach z wyznaczeniem granic obszaru określanego terminem pogranicze. Na tak scharakteryzowanym tle przedstawiona została historia badań. Najważniejsze efekty przyniosły podróże polskich badaczy na początku XIX wieku. Tu podkreślone zostały badania Górskiego i Meltzera z okolic pojezierza Święciańskiego (1821), P. Wagnera z powiatu Pińskiego (Polesie) (1822) a także Wilibalda Bessera, autora pracy *Rzut oka na geografję fizyczną Wołynia i Podola* (1828) i wielkiego organizatora badań. Szczególnie dużo czasu poświęciła Grębecka sylwetce i podróżom Antoniego Andrzejewskiego. Odbył on w sumie 7 podróży. Plon części z tych podróży opisał w pracy *Rys botaniczny krain zwiedzanych w podróżach pomiędzy Bohem i Dniestrem od Zbruczy aż do Morza Czarnego w latach 1814, 1816, 1818, 1822*. 1822. Zanotował w niej związki roślinności z geologią, a także zmiany podczas przemieszczania się w kierunku południowym. Wspomniał też o dokonującym się na jego oczach wylesianiu tych terenów.

Tomasz Majewski, autor następnego referatu, pozostał w podobnym kręgu tematycznym przedstawiając *Życie i działalność naukowa Karola Huppenthala* badacza z nieco późniejszego okresu i o innych zainteresowaniach, jednak również przez dość długi okres swego życia związanego z kresami. Karol Huppenthal urodził się 1 II 1874 roku, zmarł natomiast 7 IX 1941. Ukończył studium rolnicze UJ pod kierunkiem E. Godlewskiego, studiował też rolnictwo we Wrocławiu, Lipsku i Jenie. Przez większość życia pracował jako asystent, najpierw w Stacji Doświadczalnej Chemiczno-Rolniczej Dublanach pod Lwowem, a następnie w Stacji Doświadczalnej Botaniczno-Rolniczej we Lwowie. Był też wykładowcą Politechniki Lwowskiej. Pod koniec życia był pierwszym kierownikiem Stacji Doświadczalnej Pomorskiej Izby Rolniczej w Toruniu. Jest autorem wielu artykułów w prasie rolniczej, zwłaszcza popularyzatorskich. Ciekawym wątkiem życiorysu Huppenthala jest historia taksonu *Poa Huppenthali* Rac. Został on opisany przez Raciborskiego na podstawie okazu przesłanego przez Huppenthala z Howerli w Czarnohorze, jako endemiczny dla tego pasma górskiego. Jak widać, zainteresowania Huppenthala wykraczały poza rolnictwo. Niestety, obecnie ten gatunek nie jest wydzielany z *Poa ursina* Velen.

Jako ostatni przedstawił swój referat *Edward Tangl – odkrywca plazmodesm* Piotr Köhler. Przypomnił w nim sylwetkę badacza, który, mimo że wspomniany w podręcznikach anatomii roślin na całym świecie, w naszym kraju jest niemal zupełnie zapomniany. Edward Tangl urodził się w 1848 roku. Studiował we Lwowie, gdzie w roku 1870 uzyskał doktorat z anatomii roślin. Specjalizował się w badaniach perforacji ścian naczyń, również na tej podstawie uzyskał habilitację. Pracował na uniwersytecie Lwowskim jako docent prywatny z anatomii roślin, później również w stacji w Dublanach. We Lwowie brał udział w tworzeniu

Towarzystwa Przyrodników im. Kopernika. Jednak w związku z problemami w finansowaniu jego zatrudnienia we Lwowie, w 1876 roku przeniósł się do nowo utworzonego Uniwersytetu Franciszka Józefa w Czerniowcach. Mimo bardzo skromnych warunków pracy, udało mu się zorganizować Katedrę Botaniki i Ogród Botaniczny. Tu też dokonał swego największego odkrycia, które przyniosło mu członkostwo w towarzystwach naukowych Austro-Węgier i Niemiec. Odkrył mianowicie plazmodesmy, które jako ścisłe połączenia międzykomórkowe przeczyły koncepcji całkowitej autonomii komórek. Poza tą pracą opublikował jeszcze kilka innych, ale żadna nie miała takiego znaczenia. Zmarł w 1905 roku w wieku 56 lat.

Przykład Tangla, ale i fakty z pozostałych referatów pozwalają sformułować jeden wniosek. Mimo rozwoju nauki i poprawy warunków pracy, pewne problemy pozostają dokładnie takie same. I uświadomienie tego jest oprócz danych historycznych możliwych do wykorzystania współcześnie pożytkiem z historii botaniki.

Kamil Kulpiński

Ogród Botaniczny

Uniwersytetu Jagiellońskiego

Kraków

KONGRES HISTORII FARMACJI W EDYNBURGU

Starodawne miasto Edynburg, stolica Szkocji, była w dniach 22–25 czerwca 2005 r. miejscem obrad 37 Międzynarodowego Kongresu Historii Farmacji. Kongresy takie organizuje Międzynarodowe Towarzystwo Historii Farmacji co 2 lata w innym kraju według ustalonego schematu programowego.

W Kongresie Historii Farmacji w Edynburgu, którego gospodarzem było Brytyjskie Towarzystwo Historii Farmacji, wzięły udział 252 osoby, wygłoszono 5 wykładów plenarnych i 75 doniesień naukowych, przedstawiono 12 posterów. Przez 3 dni referaty naukowe prezentowane były za pomocą nowoczesnych środków audiowizualnych równocześnie w 4 salach wykładowych w języku angielskim, francuskim, niemieckim i hiszpańskim.

Wieczór poprzedzający obrady Kongresu poświęcony był na koktajl powitalny. W sympatycznej atmosferze spotykali się i witali uczestnicy Kongresu, przybyli z różnych krajów i kontynentów, a mianowicie z Wielkiej Brytanii, Francji, Włoch, Niemiec, Norwegii, Szwecji, Finlandii, Holandii i Belgii, Danii, Grecji, Szwajcarii, Australii, Czech, Węgier, Polski, Rumunii, Litwy, Serbii i Chorwacji, w także z USA, Kanady, Australii, Nowej Zelandii, Nigerii, Argentyny i Japonii.

Otwarcie Kongresu czyli „Opening Ceremony” ma zawsze charakter bardzo uroczysty. W Edynburgu na podium pięknej sali konferencyjnej Uniwersytetu zasiedli: burmistrz miasta Edynburga Leslie Hinds, prezes Międzynarodowego